

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joia și Sâmbăta.

Pentru cultul euharistic.

Congresul euharistic, ce intru-
nește lumea catolică — anul acesta
s'a ținut în Malta — este un prilej
de înălțare și reculegere sufietescă.

Catolicii din toată lumea își
dau întâlnire la acest congres și
din prilejul sărbătoririi și adora-
țiunii Dumnezeu-Omului, își dau
expresiune celor mai mărețe senti-
mente izvorâte din credința și dra-
gostea creștinească. Și nu există
catolic, conștiu despre cele ce se pe-
trec, care să nu dorească să își
verse și împreună și el tot ce are
mai bun în suflet, cu ale acelora,
cari sărbătoresc și adorează pe
Dumnezeu-Omul. Acatolicii, deși nu
cu aceste sentimente, totuși privesc
cu atențiune și interes la cele ce se
petrec cu prilejul acestei sărbătoriri,
pentru că aici convine tot ce are
lumea mai bun. Se fac cunoștințe,
se schimbă idei, și să leagă prietinii
între principii și popoară. Pare că
e degetul lui Dumnezeu, care astfel
întocmește destinele, în jurul obiec-
tului celei mai înalte charități,
adună neamurile, să le împreune
cu dragoste.

Dacă însă nouă nu ne dă mâna
să putem lua parte la astfel de
sărbători de înfrățire, se cuvine
totuși să învățăm și noi ceva din
ele, mai ales referitor la Cultul sf.
Euharistii. Cultul acesta, deși cre-
dința a fost în toate timpurile una,
a fost diferit la deosebitele rituri
catolice. La ritul latin s. Sacrament
se expune spre adorațiune în de-
cursul sf. liturgii și la însărate, iar
în așa numitul „Testum corporis
Domini” adeca Joia verde și la săr-
bătoarea „Invierii Domnului”, să
poartă în procesiune cu cea mai
mare solemnitate. De aci apoi pro-
vine, că tot ce poate dovedi pietate,
tot ce e frumos și estetic, se aplică
în jurul sf. Euharistii.

Cum stăm însă noi cu adora-
țiunea sf. Euharistii? Deși uniți și
neuniți avem aceeași credință, totuși
cultul acestui sf. Sacrament, este de-
parte de splendoarea și intensitatea
ce i-se dă în biserica apuseană.
Astfel să privim numai modul cum
se manifestă pietatea preoților și a
credincioșilor noștri de acest Sa-
crament.

Poporul, nefiind obicinuit cu
adorațiunea Lui, intră în biserică
fără a-i trece prin minte, că în acel
locaș este de față Hristos și cu
trupul și așadară să-i dea adora-
țiunea cuvenită. Poporul din îndemn
propriu se îngrijește, ca acele
obiecte ale cultului divin, cari îi
cad în vedere, să fie cât mai fru-
moase și îngrijite. Chivotul, taber-
naculul ciberial, sau orice nume i-se
va da vasului în care se conservă
sf. Euharistie, nefiind un obiect, ce
să i-se imprime vederii, poporul își
uită de el, și așa în bisericile
noastre mai peste tot se întrebui-
țează vase de tot deplorabile. Avem
odajdii, prapori, cruci și alte scule
frumoase în biserici, dar în puține
avem câte un chivot de metal nobil
pentru conservarea, și ciberial pentru
purtarea sf. Euharistii. Să o mărtu-
risim sincer: nici preoții nu au acel
simț de adâncă pietate, ce se cuvine
sf. Euharistii, și de aci provine, că
să împacă și cu câte o cutie de
lemn, ori cu o șcățulă ordinară de
tinichea, în loc de un vas mai ales
din metal nobil. Mulți poartă sf.
Cuminecătură la bolnavi în șcățulă
de hârtie. De aci apoi a degenerat
simțul de pietate la unii, încât sf.
Cuminecătură menită pentru bolnavi,
o țin în casă în cutare dulap cu
rufe ori alte scule.

Prin vizitațiunile protopopilor
și ordinațiuni arhidiecezane astfel
de abuzuri nu se pot extirpa,
deoarece pietatea subiectivă nu se
poate impune.

Preaveneratul Consistor arhi-
diecezan, voind să scoată sf. Hrisma
din murdăria sticlulelor astupate
uneori cu dop de tuleu, prin cer-
cularul Nr. 1114—1913 a dispus în-
troducerea vaselor învăluite cu
metal, deși acestea încă se vor mur-
dări, deoarece în contra murdăriei
nu există alt remediu, decât simțul
individual al curățeniei.

Totuși prin aceasta dispoziție a
făcut un paș decisiv în favorul cu-
rățeniei și a pietății față de aceasta
materie sacră. Tot astfel ar putea
lua măsuri Preaveneratul Consistor
și pentru consacrarea și purtarea
sf. Cuminecături în vase potrivite.

Ne excuzăm încontinuu cu să-
răcia; dară cu cât se cumpără o
doză de argint pentru tutun, ori un
ceasornic de aur, se poate cumpăra
și un chivot ori ciberial pentru
sf. Euharistie. Celee are pietatea
cuvinită, are și simț de jertfă pentru
aceasta. Poporul încă va contribui
bucuros, numai să priceapă deplin,
că despre ce e vorba și să fie pă-
truns de pietatea cuvenită față de
sf. Euharistie. Dar aceasta nu se
poate prin o publicare ori două din
ușa altarului, ci prin instruire în-
delungată despre demnitatea sf. Eu-
haristii, și prin exemplul viu al
adorațiunii dată din partea preotului.

*Un protopop.***Episcopul Majláth dezmințe.**

Foaia „Közművelődés”, organul episcopiei r.
cat. din Alba-Iulia în nrul său din 2 August
aduce următoarea dezmințire:

„In ziarul din Brașov „Gazeta Tran-
silvaniei” nr. 148 din 9/22 Iulie se scrie,
că în Sinodul diecezan episcopul Majláth a
vestit, că Sf. Scaun ar fi adus o rezoluție în
senzul acela, că credincioșii gr.-cat. după
plac pot trece din sinul bisericii lor în a-
cela al bisericii r.-cat. care azi după limbă
și sânge e biserica ungarilor și că aceasta
trecere resp. schimbare de rit nu mai e
legată de nici o formalitate, fiind destul
pentru validitatea ei simpla încunoștiințare
a autorității bisericești din partea celui ce
dorește a trece.

Știrea „Gazetei Transilvaniei“ în forma aceasta nu corăspunde adevărului, și numai cu agitația presei române, care pretutindenea vede maghiarizare, se poate explica o atare pervertire a declarației episcoposti rosite în sinod.

În privința schimbării ritului azi sunt aceleași normative bisericesti în vigoare, cari până acum au fost urmate în praxă, adecă și azi între împrejurări regulate e de lipsă învoirea ambelor autorități bisericesti, e de lipsă ceva cauză serioasă și hotărîrea Sf. Scaun, permisiunea, care se trimite în forma unui rescript al Congregației de Propaganda Fide.

În sinodul diecezan numai atâta s'a întâmplat, că la tânguirea unor preoți, cumcă din cauza greutăților ridicate de autoritatea bisericescă de rit grecesc alocurea doritorii de a schimba ritul cad în primejdia apostasiei și mor ca eretici, episcopul Ardealului Majláth pentru liniștirea celor îngrijorați a declarat, că pe baza împuternicirii primite, în scris dela sf. Părinte în atari cazuri, când din amănare poate proveni primejdie spirituală (periculum in mora), deci când se poate teme de moartea doritorului de a trece, înainte de închierea purcederii regulate, deci în foarte excepționale cazuri, e îndreptățit a prelua la ritul latin atare spirite primejdute și fără concesiunea autorității bisericesti de rit grecesc.

Contele Berchtold cu politica lui genială, a primit o strajnică lecție dela ziarul „Berliner Tageblatt“. Iată în ce termin se comentează în acest jurnal diplomația contelui: „Nu putem pricepe, că după experiențele triste ale crizei din Balcani, la ce mai încurcă lumea Berchtold cu politica lui falită? Nu există putere, ca să poată modifica pactul; pentru așa ceva și Austria și

Rusia sunt prea slabe. Și e un interes așa de ardent, ca să luăm cu armele, Cavalla dela Greci și dela Sârbi Varda—Struma? Căci nici o țară nu va abzițe de teritorul cucerit odată. N'are nici un înțeles să facem o politică „autoritară“, când aceasta tocmai compromite autoritatea — și n'are senz să mai lungim vorba, cu chestiunea balcanică dupăce am scăpat odată momentul potrivit“.

Din problemele sinodului arhidiecezan.

II. Lege școlară. Salarele docentale. Chestia cantorului.

Față cu situația creată prin legea școlară din 1913 prima întrebare ce se impune e, că oare ceva fi cu școlile cari nu vor primi nici ajutor dela stat, nici nu se vor putea susține din propriile puteri. Fondul cultural înființat de sinodul din 1909, în starea lui de azi e așa de mic, nefințat, încât nici pe departe nu va putea îndestuli toate așteptările. De aceea chemarea sinodului arhidiecezan va fi să afle mijloacele de lipsă pentru augmentarea fondului în așa măsură, ca din venitele lui să se poată ajutator toate școlile de categoria amintită mai sus. Aceste mijloace nu sunt greu de aflat: le-a indicat îndeajuns congresul național-bisericesc al fraților gr-orientali. Darea culturală, ce s'ar pune pe toți credincioșii după poziția socială și avere — poate că ar mântui toate școlile periclitare și poate... ar reinvia unele din cele perdute... Sinodul arhidiecezan în această privință nu va avea mari greutăți. — Mai greu va fi de rezolvat altă chestie: a inspecțiunii șco-

lilor arhidiecezane. La neuniți această chestie s'a rezolvat prin instituirea postului de revizor școlar arhidiecezan și de fapt se spune, că dela instituirea acestui post s'au realizat progrese simțitoare în mersul afacerile școlare. E adevărat că și la noi avem oficiul de inspector școlar, cine nu știe înse că acest oficiu la noi e mai mult ad honores? Se încredințează acest oficiu unui canonic, care e încărcat de regulă și cu alte oficii — așa încât oficiul de inspector școlar e un oficiu mai mult lateral. E lipsă înse de un inspector școlar, care să nu aibă nici o altă slujbă, decât aceea de apărător al intereselor învățământului — de îndrumător în toate afacerile școlare, de sprijinitor al corpului învățătoresc — de organ de controlă al tuturor școlilor populare. Despre controla în școlile populare sunt foarte multe de zis — s'a și scris mult la acest obiect în foile pedagogice și în „Gazeta învățătorilor“ — Sinodul arhidiecezan de bună-seamă va fi cu considerare la propunerile ce s'au făcut. Notez, că după părerea scriitorului șirelor de față ar fi neasămănat mai bine dacă afacerile școlare le-ar desbata un congres școlastic mixt. Bunul nostru mitropolit a și promis în sinodul din 1909, că va exopera concesiunea pentru ținerea acestui congres, se știe înse că aceasta n'a succes. (Se spune că mitropolitul Vancea a avut mari conflicte cu guvernul pentru ținerea celor două congrese școlastice.)

Astfel apoi aceste rămân în competența sinodului arhidiecezan, cum tot în competența acestuia rămâne și chestia încassării salarelor docentale, respective a repartiției aruncate asupra credincioșilor pentru salariul învățătoresc. Enorme greutăți ce le întâmpină senatele școlare cu încassarea repartiției după sistemul de până acum le știe ori cine. Preoții și învățătorii — și mai

FOIȚA.

In excursie prin Bănat.

V.

Per pedes.

În toate lucrurile omenești surprizele se rezervă de regulă pentru clipele din urmă. Bravii noștri conducători și-au dat seamă dela început, că noi voim să vedem tot și să ne desfășurăm în toată podoaba, câtă strălucește pe aceste culmi. Ne-au propus deci la reîntorcerea din Anina alte mijloace de comunicație, prin alte regiuni. S'a zis să mergem pe jos și noi ne-am acomodat. Toată gloata era doară în jurul celor douăzeci de ani, iar cei cari li trecuserăm, ne bizuam în amintirea vârtuților anterioare și aveam pentru calea, ce ne sta înainte, calcuți cât se poate de ideali. Eram în credința, că toată distanța nu va fi mai mărișoară de 6—7 kilometri, și la plecare de abia erau trei oare după amiază.

Așadară am pornit pe coasta de deasupra Aninei. Aci zărirăm iară uriașele păduri, ce se desfășurau fără margini înaintea ochilor noștri. Într'o altă vale din apropiere sclipeau până la noi casele filigrane, răslețe și elegante a unui orașel — Staiierlak. De aici de pe culmile aceste

părea un cimiter îngrijit, care prin muțania și liniștea în care este cufundat mărește numai monotonia, care li încunjură. Căci Staiierlacul e locul de recreare, de pace și liniște a celor, cari vieța și-au petrecut-o în năduful băilor ori în fumul și dogoreala fabricilor.

Mergem prin pădure, o bună cale încă alături de case, cari la distanțe se ivesc mereu pe marginea cărărușii din umbra copacilor. Dispar apoi și aceste, iar noi o luăm pe potecul cucului, pe părae săci spre drumul de țară, care ne dăm seama, că va fi pe undeva pe culmile de mai încolo. Mergem mereu înainte. În jur de noi se mohorește dela un timp luminișul pădurii, iar o adiere răcoasă ne vestește apropierea sării.

Cătră apusul soarelui am răsbit de abia în valea Marilei. O clădire puternică și fără gust se ridică aci din desimea brazilor bătrâni. Geamuri uniforme privesc prin crengile revărsate la parcul îngust, ce se asterne pe o vale sacă, iar în jur poteci bătute se perd în serpentine prin tufișul de alături. O liniște mare planează aci jur împrejur. Nici om, nici pasăre nu conturbă tăcerea adâncă. De abia o babă ne împină pe o cărare, presărată cu fin nășip roșietic, spunându-ne că duhul morții a speriat pe câte-va clipe oaspeții oficioși ai acestui adăpost, căci unul dintre bolnavi a închis ochii numai mai înainte.

Ciudat lucru! Numai acum, observăm, că am trecut în pădurea de brad. Mai ciudat e, că deși tot e brad în jur de noi, nu simțim deloc mirosul de rășină. Brad fără miros, cine a mai văzut? Adecă, văzut-am și roze, și încă cele mai frumoase roze fără de miros, tot produsele unui gust modern rafinat, care reclamă stăruitor forma fără cuprins, ochiul fără strălucire și sufletul deșert.

O privire asupra pădurilor de brad de aici ne constrânge să ne gândim la aceeași teorie. Șire lungi, oable, simetrice pornesc din drum spre adâncuri, ca dovezi, că nu întâmplător a răsărit pădurea aceasta. Iar căprioarele și cerbii, ce vin până aproape de noi arată ce grijă deosebită se pune pe locurile aceste.

E noapte binișor, când dăm de drumul de țară. Numai acum vedem, cum s'a norat cerul dinspre apus. Se pornește și un ușor vânt, care mereu să înăsprește. Depărtarea s'a cufundat de tot într'o întunecime impenetrabilă și numai vârfurile ascuțite de pe dunga ridicată a unei păduri îndepărtate se mai văd clatinându-se în oglinda rămasă deschisă a cerului.

Incepe se șuere vântul prin frunzișul rar, acic al brădetului. Suluri de prav ni-se isbesc în față, iar pasul numai cu putere își poate face loc înainte. Bradul de alături de abia se clatină în viforul, ce se deslănțuie cu atâta putere în jur.

ales învățătorii — ar ști să spună foarte multe adevăruri dureroase despre acest fel de încasare. Câte suferințe ale bieților dascăli își au izvorul în felul de până acum al încasării repartitiei școlare!! De aceea sinodul arhiepiscopical va trebui să dea cuvenită atenție dorințelor generale, ca repartitia școlară să se încaseze de drept pe cale administrativă. Isbutind acest lucru la intervenția organelor sinodale: câte inconveniente de până acum vor înceta pentru totdeauna!

Va trebui apoi să se ocupe sinodul arhiepiscopical și cu chestia cantorului: postulatul just al învățătorilor. Ca să se înțeleagă bine acest lucru, voi spune o istorie adevărată care îl garantează.

Intr'una din comunele aparținătoare arhiepiscopice este obiceiul Sâmbetelor morților în pasesimi, la cari și învățătorul-cantor are o bună parte din venit: în pâine și bani. Intr'o zi de Vineri preotul primește o scrisoare de la vizitatorul școlar în care îl avizează că în ziua următoare, la orele 8 a. m. se va prezenta în comună pentru vizitarea școlii, care scrisoare a și comunicat-o învățătorului. În ziua următoare înse atât preotul, cât și învățătorul la ora 8 au mers la biserică, unde au stat o oră și jumătate. Învățătorul a lăsat pruncii în școală, iar pe masa școlii a lăsat o scrisoare în care spune vizitatorului să aștepte până va veni de la biserică. Vizitatorul în acest timp a venit în școală, a văzut scrisoarea, a pus unele întrebări câtorva prunci și-a mers mai departe. Urmarea a fost, — că învățătorului i-s'a pus după cap cercetare disciplinară. — În cazul de față vina o poartă și preotul și învățătorul. Preotul a trebuit să facă dispoziție să între mai de timpuriu la biserică, așa, ca pe timpul școlii să iasă — iar dacă asta preotul n'a făcut-o, — învățătorul n'ar fi trebuit să meargă la bise-

rică, ci la școală. Am descris aici un singur caz, câte cazuri de natura aceasta se pot înse întâmpla — și se întâmplă. Da, socotind îngreunarea cu mult mai mare a învățătorilor din timpul de față — ca acelor de mai de mult, necesitatea despărțirii cantoratului de oficiul învățătoresc se impune!

Ce privește executarea acestei despărțiri, e adevărat că va întâmpina greutăți aproape invicibile: pentru că despărțind cantoratul de oficiul învățătoresc în aceeași vreme trebuie să se afle mijloace pentru întregirea salariului cu suma pierdută prin despărțire. Aici e călcăiul lui lui Achille — și asta e singura cauză pentru care încă nu s'a împlinit dorința învățătorilor. Deși vor fi unele excepții, în general putem zice că despărțirea cantoratului numai pe două căi se pot face: prin întregirea salariului din partea statului sau fondului cultural învățătoresc. Sinodul arhiepiscopical va hotărî eventual, în principiu, despărțirea cantoratului. Se va interveni spre acest scop eventual la Minister — iar în caz de neisbucire va lăsa în sarcina fondului cultural, ca rând pe rând să ducă la îndeplinire hotărîrea. Iar până atunci, — sinodul cel mult va putea ușura soarta cantor-învățătorilor prin luarea unor dispoziții, ca pe viitor cantoratul să fie cât se poate mai puțină piedică a împlinirii principalelor datorii ale învățătorilor.

Congresul învățătoresc, ce se va ține la Cluj în zilele de 24 și 25 August va aduce probabil hotărîri de mare importanță. Și probabil, va fi de mare ajutor sinodului arhiepiscopical: cine știe, câte din hotărîrile acestui congres sinodul va putea de drept să le decopieze! În urma congresului probabil se vor mai ivi și alte chestii, asupra cărora va trebui să delibereze sinodul arhiepiscopical. (s. p.)

Pagini științifice.

NICOPOLE
(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința de la 21 Martie 1904.

(Continuare).

A doua zi s'a întrunit un mare sfat de războiu în care s'au hotărît dispozițiunile de căpetenie pentru „detasamentul de la Vest“, denumire ce s'a adoptat pentru armatele aliate dimprejurul Plevnei. Asupra cererii Marelui Duce am admis ca podul de lângă Corabia, după trecerea armatei române să fie mutat la Nicopole spre a putea servi și armatei rusești. Prin această mutare ne schimbam pentru a treia oră baza noastră de operație.

După amiază am pornit la Zimnicea, unde am rămas noaptea; pe drum la podul Șistov, am avut o jalnică întâlnire: sutimi de căruțe cu răniți de la Șipca.

La 18/30 August am părăsit Zimnicea, după ce am vizitat pe Generalul Dragomirov, grav rănit la Șipca. Seara eram întors la Corabia. A doua zi am ținut un sfat de războiu în care s'au luat toate măsurile pentru trecerea armatei în Bulgaria și pentru schimbarea bazei noastre de operațiuni în urma mutării podului la Nicopole. Această mutare era să ne pricinuească multă trudă și grijă.

În aceeași zi o depeșă mi aduce știrea că Turcii au eșit din Plevna și că s'a încins o nouă luptă serioasă, în care Rușii au pierdut 30 ofițeri și aproape o mie de oameni.

Ei, că pentru alte vânturi și alte viore e creat. Ce ar fi dacă frunza iar fi lată, crengile încălcite iar frunzarele mari? Ce-ar face la munte în felul acesta? Cel dintâi vânt adevărat de munte l'ar culca la pământ pe vecie. Așa se strecură vijelia, șuerul prin zimții frunzarelor lui, iar el își ridică biruitor fruntea deasupra prăpăstiilor, fără teamă de moarte. Apoi mai e și alt loc acela și alte regiuni! Din piatră răsare acolo, în riu se caută și în vifor se scaldă. Aici? În pământul negru, în pulbere! Ce situație nevrednică aceasta de regele plantelor!

Noaptea, oboseala, singurătatea adâncă a acestui deșert, apropierea furtunii, pe care o aducea în galop vântul asupra noastră, ne grăbi tot mai mult pașii spre Oravița. Cei mai slabi de picior erau aproape deserați și ne vedeam înainte cercetați de toate mizeriile unei vijelii înfricoșate, când ni-se vestește, că o trăsură ne așteaptă la cotitura drumului, gata se încarce pe cei mai slăbănogi dintre excursioniști.

Doi — eu și fratele Gavrilă — am pornit schiopătând spre salvarea de la cotitură, iar ceilalți s'au cufundat pe cărarea scurtă coborînd peste niște prăpăstii spre cursul adânc al unui pârâu.

Un car larg, încărcat cu vârf, cu tot soiul de căldări ne aștepta nerăbdător la marginea drumului. Stăpânul, un harnic căl-

dărar român, le adunase de pe sate, ca să le repareze.

Bietul om nu știa unde să ne așeze mai bine. Ne întinse niște strae peste căldări, dar îndată ce porni carul ne convinsem, că locul nost nu e tocmai cel mai potrivit, mai ales, că ploaia de dăunăzi a dus tot pietrișul de pe drum și a săpat adânci gropi și pârae, prin cari sărea carul tot gata să ne lase jos. Noi de deasupra de pe căldări ne hălțoream, grijind să sărim încătrăuva, când va fi nevoie.

Omul nost s'a dat jos și ne a făcut loc pe dunga subțire de dinainte. El s'a suit deasupra, de unde mâna peste noi prin pietri, gropi, pârae și întunec. Vântul era tot mai turbat. De pe coastele din margine se plecau arborii cu crengile până jos, iar în față ne venea un prav, încât nimic nu mai vedeam înainte.

— Ei, omule dragă, nu vei putea mâna de acolo. Să-mi dai mie hețele. Mân eu.

Am prins a mâna eu. Pe deasupra noastră treceau norii într'o turbată învălmășală. Fulgerile picau neîntrerupte, iar de prav nu ne puteam deschide ochii. La stânga drumului prăpăstiile se coboreau rupte și adânci în pârâul din fund.

— Băgați de seamă dnii mei, calul din dreapta e cu nărav să nu vă schilăvească.

Ghem ne-am adunat. Stam pregătiți în tot momentul, ca să ne sfarme fluerele cu uriașele-i copite caprițiosul cal.

În picuri mari cădea ploaia acum. Omul de deasupra plesni cu biciul — care fi rămase lui — de câteva ori în cai și o pornirăm, hălțându-ne tare, la vale spre Oravița, a cărei lumini jucau acum palide în pravul răscolit de furtună.

Nu vedeam nimic de prav și ploaia torrențială. În totmomentul puteam să ne răsturnăm cu carul în vre-o prăpastie de alături și acum încă și o altă primejdie! Să nu lovim cu carul în ceva. Dar cine vede înainte? Iar în Oravița ne temeam, că ne vom pomeni în vre-un perete ori în casa cuiva. De oameni nu ne temeam, căci căldările făceau pe pardoseală așa șgomot infernal încât să fereau cu spaimă toți de dinaintea noastră. Ba câțiva eșiră în porțițe și să uitau buimăciți la noi cum trecem înainte pe o furtună ca aceasta.

Seara la nouă am scăpat. Motoi de apă am intrat în pavilionul luminat, vesel și ospitalier. Societatea aleasă, care azi dimineață ne așteptase entusiasmata la gară, era acum aici, ținând să primească cu aceea deosebită căldură pe cel dintâi gimnaz românesc, care a cercetat locurile aceste. Și seara aceea, care am petrecut-o aci în mijlocul elitei oravițene a fost pentru noi cea mai strălucitoare amintire din excursia aceasta.

Oct. Priu.

La 20/1 Septembrie, în fața podului de la Siliscioara, am trecut armata în revistă. După binecuvântarea dată de Episcopul Râmnicului și al Noului-Severin, trupele s'au pus în mișcare cu muzicile în cap și steagurile desfășurate. Pline de voieșie și de încredere în izbândă ele trec peste marele pod, de o lungime de aproape o mie metri, stabilit pe 120 pontoane de fer. Seara m'am întors la Turnu-Măgurele și a doua zi la șapte ore dimineața am trecut Dunărea pe un mic vaporăș spre Nicopole, unde Generalul Stolipin m'a primit în capul unei campanii din regimentul Kostroma cu drapel și în sunetul imnului românesc. Apoi, încăle Când, m'am suit pe un drum repede spre a ajunge la cetate, unde fâlfăia steagul nostru. De acolo am trecut în revistă trupele cari ocupau Nicopole, chiar pe marele șes care domniă Dunărea și unde se desfășurase bătălia de la 1396. Bucuria mi-a fost mare de a putea saluta acolo pe cei dintâi ostași români cari trecuse pe pământ străin, gata a se jertfi pentru Patrie. Coborîndu-mă în valea Osmei am luat rămas bun dela d-l Aurelian, Ministrul Lucrărilor publice, și de la Prefectul județului Teleorman, și am pornit spre Poradim, escortat de un escadron din al treilea de călărași. În tot timpul călătoriei bubuiau tunurile de la Plevna, ca un fel de salut al sosirii mele pe câmpul de luptă. Spre seară am ajuns la noul meu cuartier general, unde mă așteaptă Statul-major al armatei de apus.

Am tras într-o căsuță țărănească care, luni întregi, fu locuința mea. A doua zi sosiau trupele pe cari le trecusem în revistă la Siliscioara. Indată după trecerea lor în Bulgaria, podul fu desfăcut și plutit pe Dunăre, spre a fi așezat între Turnu-Măgurele și Nicopole. O vijelie, care se deslănțui atunci, ne strică mult material: pontoanele fură aruncate la mal, unele sfărâmate, altele înecate. Inlocuirea lor ceru mai multe zile și curentul Dunării, mărit prin revărsarea Oltului și a Osmei, ne sili a lucra zi și noapte pentru așezarea podului. În fine la 30/11 Septembrie, chiar în ziua bătăliei celei mari dinaintea Plevnei, podul era gata și comunicațiile asigurate.

La sfârșitul lui Septembrie vremea se strică; opt zile ploile nu încetează, un vânt puternic sufliă pe valea Dunării și trei-zeci de pontoane sunt rupte din podul de la Nicopole. Timp de o săptămână comunicațiile sunt întrerupte, aprovizionarea foarte îngreunată și trupele suferă de lipsa de hrană, de ploi și de frig.

După luarea Rahovei am cerut ca Nicopole să fie pus sub ordinele mele; la 22/4 Decembrie trupele române înlocuiesc pe cele rusești, iar un român este numit comandant al cetății.

(Va urma)

Reviste.

România. Din prilejul încheierii păcii a avut loc următorul schimb de telegrame între împăratul Wilhelm și regele Carol.

București. După delăturarea unor greutăți însemnate și în urma

sprijinului Tău, încheierea păcii e asigurată, și aceasta va fi *definitivă*. În clipele acestea atât de memorabile pentru guvernul meu, mă gândesc la Tine și-Ți mulțumesc pentru dovada de preținie intimă și simpatie caldă, ce ai manifestat față de mine în aceste zile grele.

CAROL.

Berlin. Depeșa Ta mi-a cauzat o bucurie mare și adevărată, î-Ți trimit felicitările mele sincere pentru frumosul succes, ce-l *datorește politicei Tale înțelepte* nu numai poporul Tău, ci toți beligeranții și în armare *întreagă Europa*. Este o adevărată satisfacție pentru mine, când declari că și eu am o parte în acest succes. Atotputernicul să-Ți lungească viața pentru binele țării Tale, a cărei dezvoltare minunată o urmăresc de mult cu simpatie și admirație. Mă bucur din inimă pentru cooperarea noastră comună în interesul păcii.

WILHELM.

*

În senzul păcii încheiate la București granițele nouă s'au stabilit precum urmează:

Granița nouă, între Bulgaria și Grecia se începe la poalele vestice ale munților Belasița și trece între orașele Strumița și Doiran înainte traversând râul Struma și urmând linia munților până la râul Mesta, pe care îl ajunge la Okicelar și se termină la revărsarea râului Mesta în Marea Egee.

Iar granița nouă între Sârbia și Bulgaria pornește tot dela poalele vestice ale munților Belasița trecând în sus în semicerc între orașele Strumița și Radoviște pe linia de separație a apelor Struma și Vardar până la punctul unde se încheie granița de până acum dintre Sârbia și Bulgaria.

Teritoriul Bulgariei crește deci (socotind și Tracia până la Enos-Midia cum s'a fixat granița la Londra între Turcia și Bulgaria) la 128 mii chlm. pătrați, cuprinzând o populație de 5 milioane (după datele statistice de înainte de război).

Teritoriul Greciei crește la 119 mii kilometri pătrați cuprinzând tot după aceleași date statistice o populație de 4 milioane și jumătate suflete.

Sârbia câștigă un teritoriu la 93 mii kilometri pătrați cu 4 și jumătate milioane locuitori, iar Muntenegru câștigă 20 mii kilometri pătrați cu populație de peste o jumătate milion.

Pentru Albania, ale cărei frontiere sudice încă nu sunt fixate, se rezervă un teritoriu de 23 mii kilometri pătrați cu 690,000 suflete.

Din aceste date rezultă, că pe lângă toată catastrofa Bulgariei, totuși primește Bulgaria cea mai mare parte din pradă.

În raport cu starea de mai înainte (status quo ante, de care diplomația europeană asigurase pe turci illo tempore):

Turciei îi rămâne din fostul ei teritoriu european de 170.000 chilom. pătrați cu peste 6 milioane locuitori numai 20.000 chil. pătrați cu 1.400.000 locuitori inclusive Constantinopolul.

Bulgaria după detragerea teritoriului Turtucaia-Dobrici-Balcic, câștigă în total 33.000 chil. p. cu 800.000 locuitori.

Sârbia câștigă 32.000 chilom. p. cu 1.100.000 locuitori.

Muntenegru se mărește cu 7.000 chlm. p. și 230.000 locuitori.

Grecia câștigă 45.000 chilom. p. cu 1,520.000 locuitori.

Principatul Albaniei va avea o estindere de 32.000 chilom. p. cu 880.000 locuitori.

Conform acestei statistice, statele se prezintă în noua lor formațiune cu următoarele teritorii și populațiuni:

România 138.000 chilom. p. și 6.260.000 locuitori (până acum 131.000 chilom. p.)

Bulgaria 139.000 chilom. p. (?) și 4.600.000 locuitori (până acum 96.000 chilom. p.)

Sârbia 80.000 chilom. p. cu 3.600.000 locuitori (până acum 48.000 chilom. p.)

Grecia 110.000 chilom. p. și aproximativ 4 milioane locuitori (până acum 65.000 chilom. p.)

Muntenegru 16.000 chilom. p. și 480.000 locuitori (până acum 9000 chilom. p.)

Diverse.

Banchetul dela ministeriul de externe român. D. Titu Maiorescu președintele conferinței de pace, a oferit delegaților alor 4 state un banchet. Masa a fost aranjată în salonul de recepție din primul etaj frumos decorat cu plante și flori și strălucitor iluminat. Cu excepția d. Venizelos șeful delegației grecești care s'a scuzat că nu poate participa din cauza unei indispozițiuni, toți ceilalți invitați au răspuns la invitația d-lui Titu Maiorescu.

La șampanie a toastat d-nii: Titu Maiorescu exprimând delegaților statelor

balcanice mulțumiri pentru înfăptuirea operei de pace atât de arzător dorită și atât de plină de făgădueli pentru viitorul statelor interesate, căruia îi răspunde în numele delegaților d-l Pasici șeful delegației sârbești aducând omagiu României și Soveranului ei cari au asigurat popoarelor balcanice pacea pentru viitor. Face apoi urări la persoana venerată a Majestății Sale Regelui Carol relevându-i înaltele virtuți de înțelepciune și dreptate. Mulțumește guvernului și în special d-lui Titu Maiorescu, care prin marele său talent, prin prevenirea și prin experiența sa a știut cu o siguranță și o reperiune demne de admirat să ducă la bun sfârșit sarcina conferinței pentru pace. Dorește în sfârșit, ca *România să rămână totdeauna în fruntea națiunilor reprezentate la conferință, arătându-le calea ordinii, a păcii și a progresului.* Ridică paharul în sănătatea și pentru gloria Majestății Sale Regelui Carol, a ilustrei sale Case, a guvernului regal și a propășirii frumoasei României.

Ambele toasturi au fost aplaudate cu căldură. După terminarea banchetului, invitații au trecut în saloanele ministerului, unde s'au întreținut timp de un sfert de oră în mijlocul celei mai vii animații.

In atențiunea învățătorilor. Ministrul de culte și instrucțiunea publică aduce la cunoștință, că în conformitate cu art. de lege XV din 1913, maximul competențelor sau avansarea la competențe mai mari nu trebuie cerute, deoarece ministrul le va asigura din oficiu.

Aceasta știre va face — credem — bună impresie în șirurile învățătorilor, lucrul principal înseamnă e, ca dl ministru să nu întârzie *prea mult* cu asignarea lor.

Nou cetățean de onoare al Bucureștiului. Primarul Capitalei București dl Grigore Cantacuzino va propune la prima ședință a consiliului comunal, proclamarea trimisului Republicii franceze pe lângă Curtea română dl *Blondel*, ca cetățean de onoare al Bucureștiului.

Prin cinstea ce să dă dlui Blondel, cugetele și simțirile primarului Capitalei române să îndreaptă spre nobila Republică franceză. Franța a ajutat străduințele României pentru *Unire*, Franța a primit la sânul ei și în școlile ei pe fiii țării românești, cari au format generația dela 48, și tot Franța a ajutat-o azi prin organul ministrului ei, dl Blondel să raporteze aceea strălucită izbândă diplomatică, care a ridicat încă odată prestigiul spiritului latin în Orient.

Români iubitori de biserică. Ni-se comunică: Imprejurările fatale au adus cu sine, ca mai mulți poporeni din comuna Sotelec au trecut marea, pentru a-și ușura soarta, — a câștiga pâinea de toate zilele și a suporta greutățile ce îi întimpină. S'au așezat în Cleveland; din depărtare aducându-și aminte de bisericuța lor de acasă care o încunjurau cu multă dragoste, în sperarea de a-și putea vedea și în comuna lor o biserică mai vrednică de cultul dumnezeesc; ei între ei au colectat în a. c. în 2 restimpuri frumoasa sumă de 930 cor. trimițându-o spre fructificare până la timpul ce se va reedifica biserică din material solid. — Binefăcătorilor li-s'a adus mulțămintă și încurajare pe cale privată.

Lege nouă în învățământul poporal. Articolul de lege XLVI § 7 din 1908 relative la învățământul poporal gratuit a fost întregit cu o lege nouă de curând sancționată. Dispozițiile legii sunt acestea:

§ 1. La examenul dela finea clasei a VI elementară, Ministrul de Culte și Instrucțiune publică amăsurat articolului de lege XXVIII din 1876 § 3 trimite un inspector de școli încrezut al său.

Acest examen, care va fi satorit de inspectorul competent în una din zilele lunilor Aprilie, Maiu și Iunie se va ține separat de examenele finali ale celorlalte clase. Inspectorul încrezut va vizita școlile la cari va fi trimis și în decursul anului petrecând cu luare aminte mersul instrucțiunii și despre experiențele câștigate și despre decursul examenului final face raport Ministrului de Culte și instrucțiune publică.

§ 2. Testimoniu final, numai acela poate primi, care a depus cu succes examenul de pe clasa a VI a școlii poporale elementare.

Examenul final precum și testimoniul numai așa va fi valabil, dacă s'a ținut și respective a fost subscris de inspectorul.

§ 3 Cercul de activitate al inspectorului ministerial și raportul său față de inspectorul reg. de școli îl va determina Ministrul de Culte și instrucțiune publică, iar față de școlile confesionali după ascultarea autorității bisericești.

Importanța acestei legi nouă, să aduce în legătură cu noul proiect electoral, — care — precum știm — dreptul de vot îl condiționează de absolvirea cu succes a clasei a VI elementară.

Internat lărgit. După ce Colegiul reformat din *Odorheiul săcuiesc* a zidit un gimnaziu nou, edificiul vechiului gimnaziu la destinat pentru internat, în care de aci încolo în loc de 170 elevi vor putea fi primiți 220. După informațiile ce le avem, în internatul astfel lărgit ori când vor avea loc elevi cari cercetează gimnaziul de acolo. Părinții interesați pentru informațiuni mai detaiate, se pot adresa direcțiunii Colegiului care dă bucuros deslușiri.

Petreceri. Inteligența română din Feldru invită la Serata muzicală-teatrală urmată de dans, care se va aranja în Feldru Luni în 18 August n.

Mulțămintă. Pentru Masa studenților din Blaj, au binevoit a contribui: „Zărândeana“ din Boița 20 cor., „Vulturul“ D. Sămărtin 50 cor., „Doina“ Cămpeni 50 cor. Onoratele direcțiuni ale acestor institute economice, li-se exprimă respectuoasă mulțămintă. Direcțiunea gimnazială.

Cauza catastrofei Titanicului. După știri din izvor american s'a constatat, că în locul unde s'a scufundat Titanicul s'a descoperit o stâncă submarină, care nu a fost marcată pe mapa oceanului și despre care acum s'a susține că a fost cauza nenorocirii. Intru cât aceasta ar fi adevărat, s'ar schimba în mod simțitor și afacerea datorinții de despăgubire, pentru care guvernul a făcut pașii de lipsă.

A apărut „Liturgia S. Ioan Gurădeaur“ partitura pentru cor mixt (format 40 în 38 pagini) de Dl *Francisc Hubic* profesor în Beiuș. Lucrarea dlui Hubic, este o lucrare prețioasă de felul acesta — pusă pe note. S'au mai tipărit și

până acum, diferite arii bisericești, singurate; dar de astădată, avem *toate cântările bisericești ale Liturghiei* laolaltă compuse și aranjate în ordinea în care se cântă. Sunt prelucrate bine încât orișicine le poate învăța cu mare ușurință. Remarcăm îndeosebi: „Cheruvicul“, „Cuvine-se“, Priceasna „Lăudați“ cu solo de tenor, „Căți în Hristos“ „Născătoarea“ ș. a. Lucrarea de față dă posibilitatea de a se introduce *aceleași* melodii bune, în *toate* bisericile, căci e lucru știut, că până acum, cântările noastre bisericești, cari sunt așa de frumoase, în multe locuri se cântă greșit și în multe biserici sunt cu totul schimbate.

Felicităm autorul, iar publicului nostru, îi atragem atenția asupra acestei opere folositoare.

Un exemplar costă 6 cor. plus porto 45 fl. Se poate procura dela librăria „Doina“ din Beiuș, sau dela autor.

Convocator. Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur“ să concheamă pe ziua de 31 August st. n. la 3 ore p. m. și se va ține în școala gr.-cat. din Mediaș. — Mediaș la 1 August 1913. Maria Moldovan, prezidentă. Filon Necșa, secretar.

Holera în România. Pericolul holerei în România crește, dar nu în așa mare măsură, după cum spun în lume foile maghiare. Conform comunicatului serviciului sanitar până acum cazuri mortale s'au dat în tot cuprinsul țării 7, constatându-se că și acestea s'au întâmplat în urma nesocotirii ordinilor date de direcțiunea sanitară.

Autoritățile publice din România au luat măsurile de lipsă pentru împedecarea fiorosului oaspe, așa că trecerea în România atât pe la Predeal, cât și pe la Turnu roșu este oprită.

Posta Redacțiunii.

Dr. T. M. Dej. Stipendiile se dau în concurs în ședința konzistorială din 15 August. Astfel în „Unirea“ nu se vor publica stipendiile libere decât, cel mai curând, în n-rul din 17 a l. c.

MAI NOU.

In bubuitul tunurilor, în sunetul clopotelor și în țipetul metalic al goarnelor — pacea a fost iscălită ieri, în București.

Capitala era împodobită cu drapele tricolore; muzicile militare percurgeau străzile, întonând pieze vesele.

După iscălirea actului de importanță istorică, delegații au luat parte la Te-Deum-ul oficiat, fiind de față și regele și toți membri familiei regale.

Atât regele Carol, cât și ministrul T. Maiorescu au fost obiectul celei mai entuziaste manifestații în tot parcursul drumului.

Tipicul anului 1913.

— de Septimiu Popa. —

Luna lui AUGUST.

4. Dumineca IX după Rusale Sf. Eracia, Dalmat și Faust. Vers 8, Ev. Inv. IX.

Sămbătă seara cele ale Octoichului, punând din Mineiu cele dela „mai mulți martiri“ după sistemul Duminecii trecute.

Duminecă dimineața cele ale Octoichului cu Catavasiile „Crucea însemnând Moise“ — Incolo toate după sistemul Duminecii trecute, pânănd la c. 3 „condacul și icosul din Mineiu și sedelna dela „martiri“. La liturghie Ap. I. Cor. 3, 9. Ev. Math. 14, 22. — „chemat-a Isus“.

Duminecă seara din Octoich nu punem nimica, ci cântăm oficiul înainte serbării Schimbării la față. La Dne strigat-am 3 ale înainte serbării: Veniți să ne suim — Veniți mai înainte — Veniți acum — apoi 3 dela „un martir“ — Mărire și acum a înainte serbării: Veniți să ne suim în muntele — Facem Văhod, iar stichovna și tropar cântăm a înainte serbării.

6. Schimbarea la față a Domnului Hristos. Luni seara și Marți dimineața toate ale Mineiului, cu catavasiile crucii. — La liturghie la fericiri, Mărire și acum vers 8 — „Stâlpul lui Moisi“ — (c. 6 Alt canon, troparul ultim.)

Marți seara la Dne strigat-am punem 3 din Mineiu dela Schimbarea la față: Mai înainte de crucea ta Doamne muntele — Mai înainte de crucea ta Dne suind — In munte înalt — apoi tot din Mineiu cele 3 dela un „cuvios martir“ — Mărire și acum dela praznic: Mai înainte închipuind — Facem Văhod și cântăm prochimeul: „Dumnezeul nostru în cer“ — Stichovna toată a sărbătorii: Cea ce a grăit — troparul iarăș a sărbătorii.

11. Dumineca X după Rusale. Sf. Martir Euplu vers 1 Ev. X.

Sămbătă seara la Dne strigat-am 4 din Octoich a vers. 3 ale schimbării la față: Mai înainte de crucea ta etc. ca Marți seara — și apoi iar din Mineiu 3 dela „un martir“. — Mărire — cea dela schimbarea la față: Mai înainte închipuind — Și acum: a Născătoarei a Versului. — Stichovna versului, Mărire; a sărbătorii Sch. la față: „Lui Petru și Ioan“ — Și acum a Versului. — Troparul versului și al Sch. la față.

Duminecă dimineața catavasiile „Crucea însemnând“ c. 3, condaul și icosul schimbării la față, condaul sfântului, Mărire: Sedelna dela un martir — Și acum: Sedelna schimb. la față: In muntele — La c. 6 condaul și icosul versului. — Luminătoarea Inv. X, Mărire: a schimb. la față — Și acum: a Născătoarei învierii X. — La laude 4 ale Octoichului, și 4 ale schimb. la față cu Mărire. Stichirea Ev. Inv. — Și acum Preabinecuvântată. — La liturghie Ap. I Cor. 4, 9. — Ev. Math. 17, 14. — „s'a apropiat la Isus“.

Duminecă seara din Octoich nu punem nimica, ci la Dne strigat am punem 3 dela „mai mulți martiri“ și 3 dela „un curios“ — cu Mărire și acum a schimb. la față. — Facem Văhod, iar stichovna o cântăm a schimb. la față cu Mărire și acum de acolo.

Tropar cântăm 2 a sfinților și 1 a schimbării la față.

15 Joi Adormirea Preasf. Născătoare de Dumnezeu. Mercuri seara și Joi dimineața întru toate serviciul numai din Mineiu, cu catavasiile: „Cea înfrumșetată cu dzeiască“, — La liturghie la fericiri Mărire și acum vers 4: Lăcaș vieții fiind... — (c. 6 Alt Canon trop. ultim.)

Joi seara din Octoich nu punem nimic, ci cele ale adormirii dela Inseratul mic de Mercuri seara: — Cu ce buze, — Ce cântări au fost — Ce cântări spirituale — apoi 3 dela „un martir“ Mărire și acum a adormirii dela Inseratul mic: Mireasa cea cu totul. — Facem Văhod și cântăm Stichovna dela inseratul mic: Adunarea învățăcelilor etc. troparul sărbătoarei.

18 Dumineca XI după Rusale sf. Martiri Flor și Laur. — Vers 2. Ev. In. XI.

Sămbătă seara la Dne strigat-am punem 4 din Octoich, 3 din Mineiu dela Adormirea P. C. V. M. cele de Joi seara — apoi din Mineiu punem 3 dela „Martiri“ și Mărire a sărbătoarei: „Cu ce buze“ — Și acum a Octoichului. — Stichovna din Octoich, Mărire a adormirii: Mireasa cea cu totul — și acum a Octoichului. Troparul versului și adormirii. Condaul și Icosul Adormirii și a sfântului — Mărire: Ipacoilul Adormirii. Măneatul cu catavasiile „Adormirii“ — punând după c. 3 Fericimu-te pe tine — Și acum: Sedelna dela „Martiri“. La liturghie: Ap. I. Cor. 9, 2 Ev. 18, 23: Asămănatu-s'a.,

Duminecă seara nu punem nimic din Octoich, ci dela Adormire ca Joi seara și 3 dela „Martiri“ facem Văhod și cântăm troparul adormirii.

25. Dumineca XII după Rusale sf. Apostoli Vartolomei și Tit. Vers 3, Evangh. Inv. I.

Sămbătă seara 7 din Octoich și 3 din Mineiu dela mai mulți apostoli — cu Mărire și acum din Octoich. Stichovna și celelalte toate din Octoich.

Duminecă dimineața măneatul din Octoich, punând din Mineiu Condaul, Icosul și Sedelna dela „apostoli“ cu catavasiile „Crucea însemnând Moisi“.

Duminecă seara din Octoich, punând din Minei 3 stichiri dela mai mulți martiri cu Mărire și acum a lor — celelalte din Octoich, iar Văhod nu facem. La liturghie Ap. I. Cor. 15, 1. — Ev. Math. 19, 16, apropiatu-s'a către Isus.

29 Joi. Tăierea capului sf. Ioan. Sărbătoare și post. Atât Miercuri seara, cât și Joi dimineața cântăm întreagă rânduiala din Mineiu. La fericiri: Mărire și acum vers 8: Ceace numai tu... (c. 6 Alt canon a Născătoarei). — Catavasiile a crucii.

Joi seara la Dne strigat-am 3 stichiri a Tăierii capului vers 8: O, preamărită minune — O, impietrirea — O, minune mai pe sus — apoi 3 dela „mulți arhierei“ — mărire: Iarăș Irodiaada (la Vecernia Tăierii capului) Și acum din Mineiu cea dela „Arhiereu“. — Văhod facem pentru Tăierea capului. Stichovna o cântăm din Octoichul cel mare dela vers 3 Joi seara, ori dacă nu avem Octoich mare, atunci stichovna din Octoichul cel mic pag. 148 pe vers 6. — Tropar cântăm al Tăierii capului.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

A te teme de Dumnezeu nu însemnează a te îngrozi de puterea lui. Pe Dumnezeu nu trebuie să ni-l închipui ca pe un tiran de care să fim tot cu groaza în spate, pe El nu-l atinge nici umbra de părtinire caprițioasă. Dumnezeu e nemărginit de drept, care va răsplăti fieștecărui după faptele sale. Cauza fricei se află în însăș slăbiciunea noastră, care foarte ușor poate să ne aducă în conflict cu Dumnezeu, Omul care-și cunoaște debilitatea proprie, se teme, devine nelcrezător față de sine și nelcrederea aceasta îl face mai precaut. Iată cum devine frica Domnului scutul virtuții.

Omul cu frica lui Dumnezeu trăiește ca un adevărat filozof, care în toate lucrurile sale se întreabă: ce urmează de aici pentru eternitate? Un Liviu, un Tacit, au fost conștii că nu lucrează pentru o generațiune, că genialele lor lucrări istorice vor trăi mai mult decât autorii lor. Astfel și tu nu-ți trăiești povestea vieții tale pentru o zi sau două, ci pentru o eternitate fără sfârșit. Ce voiești așadară să scrii în cartea vieții tale: lucruri frumoase, ideale, nobile, ori voiești să te eternizezi cu murdăria păcatelor?

Nu odată s'a întâmplat, că iubirea curată a unei fete nobile a scos pe tinăr din noroiul fărâdelegilor, fiindcă se simțea rușinat față de acele fete curate și de cinste. Ce vei face tu, când martorul vieții e Dumnezeu, ființa cea mai nobilă și mai sfântă? Nu numai preoții, dar și medicii mărturisesc, că în pragul vecinicii, în momentul, când sufletul stă gata să se despartă de trup, privirea sufletului adeseori se întărește, astfel că lucruri vechi și de mult uitate îi vin în minte muribundului; ba se întâmplă și aceea că întreaga viața petrecută i-se desfășură ca și o carte deschisă și clipele întunecoase ale vieții sale i-se reînprospetează torturându-i conștiința în chip îngrozitor. Dacă lacrimile penitenței adevărate n'au șters aceste pete negre din viața nefericitului, viața așa zicând se consolidează în moarte și conștiința păcatului, chinurile conștiinței rămân așa pentru eternitate. Acesta e „viernile, ce năcicând nu înceată“ despre care a amintit Domnul Hristos. Te mai întreb încă odată, ce voiești să-ți însemnezi în cartea vecinicii?

Apoi iucă una.

Acum ești numai singur și astfel păsești singuratic spre plăcerile eternității. Frica Domnului e scutul virtuții tale, e călăuzul sigur pe cărările vieții și chezașia fericirii temporale și vecinice. Poate însă că preste 4—5 ani, ori 1—2 ani să fii cap de familie, că devii bărbat și tată. Nu te cugești acum, că prin aceasta și-se mărește și răspundere în mod foarte însemnat.

Iubite pretine! Nu vei fi bărbat după gândul lui Dumnezeu, dacă nu vei fi soț credincios soției tale în sentimentul adevărat religios, Femeia aceasta se va simți singură și părăsită, dacă o vei lăsa de capul ei în drumul credinței spre eternitate. Nu vei putea zice nicicând că ți-ai împlinit datorințele față de familia ta, dacă vei permite prea grațios ca Hristos să se coboare în sufletul femeii și al copiilor tăi, iar tu îți vei ținea închise porțile sufletului. Iar dacă s'ar întâmpla vreodată să clătini credința alor tăi prin vorbele și faptele tale, trebuie să știi că ai comis cea mai mare crimă ce o poate săvârși un părinte față de iubii săi. Ori doară, îți place să crezi că ai satisfăcut datorințelor de tată, când ți-ai crescut copiii după principii, pre cari însuși nu le urmezi? E drept că și un astfel de tată farizeu e mai bun decât ticălosul ce sdrobește credința din inima copiilor săi, căci cel puțin e ca un stâlp fără vieață, ce arată călătorilor drumul, dar el tot într'un loc rămâne; nu trebuie să viți însă că tu ai datorință sfântă să fii mai mult decât atâta, tu trebuie să îndrepti nu preste mult, pre soția și copiii tăi spre calea fericirii pre drumul sigur al vieții vecinice.

25. In fuga salus.

Este cunoscut tuturor, chiar și celor, cari n'au fost ostași, că prima și cea mai de căpetenie virtute militară e vitejia, care în gradul suprem se numește eroism. Virtutea aceasta cunoaște o singură direcție: înainte și totdeauna înainte unde se află dușmanul. A se retrage, a fugi dinaintea inamicului e cea mai mare rușine pentru un ostaș și unul ca acesta se chiamă om laș, de care nume oricare ostaș adevărat se îngrozește mai tare, ca de orice altceva din lumea aceasta. Mama spartană, când își trimitea copilul în luptă, întinzându-i scutul, îi zicea aceste cuvinte: „Pe acesta, sau cu acesta“. Ori să mori în luptă și să te aducă soții pe acest scut, ori să învingi și să te reîntorci cu armatura întreagă.

Dar și în luptă are valoare principiul, că mai mult cu mintea, decât cu puterea. Pentru aceea studiază ostașul ani întregi modul de luptă, care cu termen tehnic se chiamă tactică. Aceasta pornește dela comandantul suprem și se îndreaptă până la gel din urmă soldat de rând. Tactica e cea mai însemnată știință militară. Între două oștiri egale în puteri va învinge aceea, care se luptă cu tactică mai bună, mai cuminte.

Dar orișicâte apucături să aibă tactica, lucrul principal pentru singuraticul ostaș e, să stea cu curaj în fața inamicului.

În lupta spirituală ce are să o poarte fiecare om pentru virtutea castității, garanța învingerii ne-o oferă chiar contrarul principiului de mai sus. Aici trebuie să ne folosim de altă tactică, legea supremă de tactică în lupta spirituală, nu e aceasta: înainte, ci: în fuga salus, de vrei să câștigi învingere, fugi; aici acela câștigă lupta, care fuge.

S. Augustin scrie: „Dacă te atacă sensualismul, fugi; dacă dorești laurii învingerii, nu ținea de lucru rușinos fuga...“ Mulți au căzut, cari s'au amăgit cu speranța învingerii. Tot la acest rezultat au ajuns și psihologii moderni. (V. în capitolul următor espunerile lui Payot).

Am citit într'o carte veche următorul sfat: dacă mergi în luptă, rămâi totdeauna

între cei din urmă, ca la caz când lucrul ajunge la fugă să poți fi între cei dintâi. Citorii de bună samă vor cugeta, că acesta e un sfat cât să poate de laș. Și eu numai atâta pot zice, că un astfel de sfat, n'a putut proveni, decât din un suflet laș. Când am pus în fruntea acestui capitol titula: în fuga salus, nici prin minte nu mi-a trecut să îndemn pe cineva la lașitate. Regula aceasta de tactică se impune prin firea specială a luptei. Precum nu se obicinuesc oamenii a împușca vrabiile cu tunuri, tot astfel și celelalte moduri de luptă se determină prin firea contrarului. Căci să vedem de ce e vorba în lupta pentru castitate? E vorba simplaminte despre aceea, ca să învingem natura sensuală de ord inferior, adică să învingem animalul din om. Scopul acesta și natura sensualismului detarmină modul de luptă: tactică.

Să vedem care-i natura sensualismului?

Natura senzuală a fost totdeauna în om, chiar și atunci, când a eșit din mâinile Creatorului. Dumnezeu a făcut pe om din trup și suflet. Natura senzuală urmează din trup. Dar la început, această natură senzuală era în deplină armonie cu sufletul, sau cu alte cuvinte natura animalică inferioară era cu totul supusă sufletului, nu se opunea naturii spirituale de ord superior.

Prin cel dintâiu păcat al strămoșilor noștri, însuș omul a conturbat armonia frumoasă din natura sa. Omul s'a resculat împotriva domniei lui Dumnezeu, în schimb apoi din pedeapsă, natura senzuală inferioară s'a resculat în contra sufletului. Din păcatul strămoșesc s'a născut concupiscința, adică pofta puternică și disordinată după plăceri trupesti. Afirmățiunea lui Luther și a soților lui, că păcatul original a corupt cu totul pe om, așa încât întreagă natura lui și toate faptele lui sunt păcate, e cu tot exagerată. Dar Luther a avut lipsă de aceasta exagerare, ca astfel să-și poată sprijini învățătura despre „sola fides“, — că singură credința e deajuns spre mântuire, — și să arete, că faptele bune nu sunt necesare, ba sunt fără de nici un folos și chiar imposibile. Dacă toate faptele îmi sunt din firea lor păcătoase, atunci ce rost mai poate avea să fac fapte bune. Aceasta a fost învățătura lui Luther, pe care însă următorii lui nu o mai primesc fiindcă se opune atât principiilor lui Hristos, cât și minții sănătoase.

Corifeii filozofiei moderne, cari se îngrozesc de revelațiunea divină au căzut în celalalt extrem. Omul e bun așa cum este, în natura omenească nu e nimic stricat. Iată punctul de vedere al filozofiei ce nu vrea să audă de revelațiune.

Dar știința aceasta se împedecă de un mister inexplicabil, îndatăce îi punem în trebărea: dacă în natura omenească nu e nimic stricat, de unde vin multele rele, de unde provine lupta ce se petrece în fiecare om? Lupta aceasta, opunerea trupului contra sufletului a fost observată și de păgânii cei vechi, căci deja Ovidiu a caracterizat-o prin cuvintele clasice: video meliora proboque, deteriora sequor. Văd cele bune și le aprob și totuș fac cele rele.

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Bichigiu* pe 1913. O vom schimba îndatăce vom avea răgaz și să vor mai imputina fașele vechi. — *Archiud* pe 1913 complet. — *G. P. Cop. Mănăstur* pe Iuliu—Sept. 1913. — *Mișcreac* pe 1/10 1909—1/7 1910. — *Grebeniș* pe 1/3 1902—1/7 1905. — *Dem. Hancu, Craiova* pe 1913 sem. 2-lea. — *Badon* pe Iuliu—Sept. 1913. — *Bogata de jos* (p. Dés), pe Iuliu—Sept. 1913. — *Sintea* pe April—Iunie 1913. — *Siciu* pe 1/3—1/9 1913. — *Noul român* pe 1913 sem. 2-lea. — *Cârnecea*. Exemplarul la Oficiu l-am zistat. Rogăm însă a-se plăti abon. restant pentru el. Și Vă rugăm a regula și celelalte. — *D. R. Krizevac*, pe 1913 sem. 2-lea. — *Clopodia*. Din parohia de mai înainte am sistat. Aici merge la Oficiu. Credem că e bine așa. — *Băsești*. Adresa nu e greșită. Doară, că vine a în loc de ă? O vom schimba, îndatăce vom mai ușura expediția. — *Ocnisoara* pe 1913 sem. 2-lea. — *Boinești* pe 1913 sem. 1-iv. — *L. S. Mostar* pe 1913 sem. 2-lea. — *Dsztmárton* pe 1913 sem. 2-lea. — *Iezvin* pe 1913 sem. 2-lea. — *Filea de jos* pe 1/2—1/8 1911. — *Vestem* pe 1902—1904.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Consiuzeana“, revistă ilustrată săptămânală Nr. 31 cu următorul sumar: *Articole*: Trei mii de picioare — de lemn. Prin văgăunile Herțegovinei. Prinzonierii bulgarii în România. Răvaș de duminică. Băile dela Ostende. Rânduri mărunte. — *Haz. Literatură*: I. U. Soricu, Lui Iosif, poezie; Victor Eftimiu, Spre țara nouă, nuvelă; T. Murășanu, Cântare, poezie; R. Margeanu, Streinul cu oahii albastri, schiță; O. Hulea, În pare, poezie; Al Ciura, Floarea Betuliei, roman; T. Murășanu, Cântec, poezie. *Ilustrații*: Perechea regală a României: M. Sa Regele Carol și regina Elisabeta; dl Titu Maiorescu; Ofițerii regimentului 5 de vânători; O medalie istorică; dl Tache Ionescu; Maestatea Sa Regele Carol, stutiind harta cadrilaterului, împreună cu statul său major; Grupe de soldați musulmani și prizonieri bulgari în România. Abonamentul e 12 C. pe an. Pentru România 20 C.

*

A apărut la Brașov în editura librăriei Ioan I. Ciurcu: *Istoria naturală* pentru școlile populare cu ilustrațiuni de Gheorghe Chelariu prof. Prețul 76 fileri.

Cartea cuprinde pe 153 pagini materialul din toate trei regnele dimpreună cu *Omul* și structura corpului său, pentru clasa V și VI poporală. Materia de propus e împărțită după anutimpuri; tratată pe scurt, la înțeles, în limbă frumoasă și cu numirile românești mai generalizate. O carte efină și prețioasă atât pentru școlari, cât și pentru învățători și alți iubitori de învățatură. — O mică greșală are pe pagina ultimă, unde s'a pus clișeu greșit. La tot cazul foiul acela trebuie înlocuit cu clișeu de stomac al *omului*. Căci alineatul vorbește de *intestin subțire, fiere, ficat, intestin gros*, și acesta e bine să se vadă cât de cât.

*

